

&
7

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

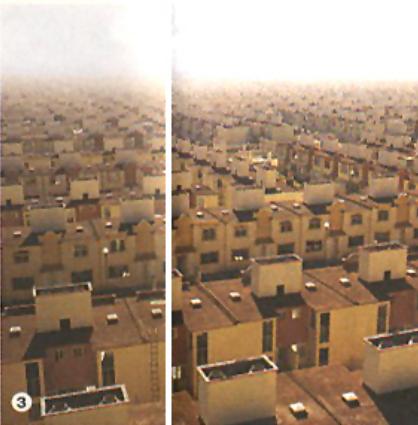
πλάνο 1ο:

ΓΚΟΥΑΝΤΑΝΑΜΟ

Μ. ΓΟΥΙΝΤΕΡΜΠΟΤΟΜ:

μιλάει στο «7» για τη νέα του ταινία,
την αληθινή περιπέτεια τριών αθώων
Πακιστανών που βασανιστλκαν για δύο
χρόνια στο αμερικάνικο κολαστήριο

«Οι πολυάνθρωπες μεγαλουπόλεις χρειάζονται, επιτέλους, πιο ανθρώπινα κτίρια και πάρκα» υποστηρίζει στο «7» ο καθηγητής πολεοδομίας και επίτροπος της Μπιενάλε της Βενετίας

R I T S A P N T

M P E R N T E T

«Η αρχιτεκτονική να γίνει δημοκρατική»

Της ΚΑΤΙΑΣ ΑΡΦΑΡΑ

1) Το πάρκο Αλ-Αζάρ στην καρδιά μιας από τις πλέον υποθαυμισμένες γειτονιές του Καΐρου. 2) Το λαθυρινθύδες μετρό του Τόκιο επιτρέπει στο 80% του πληθυσμού του να μετακινείται χωρίς αυτοκίνητο. 3) Η Πόλη του Μεξικού αποτελεί σήμερα μοντέλο «μη δημοκρατικού» πολεοδομικού σχεδιασμού με σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα. 4) Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, η Βομβάν θα είναι το 2050 η μεγαλύτερη πόλη στον κόσμο. 5) Η Σαγκάν αναπτύσσεται με ιδινιώδεις ρυθμούς για να μπορέσει να απορροφήσει τα εκατομμύρια των ανθρώπων που συρρέουν από την επαρχία. Μέσα σε δέκα χρόνια τα ψηλά κτίρια της πόλης αυξηθηκαν από 300 σε 3.000. 6) Στο Σάο Πάολο ο αρχιτεκτονική μεγεθύνει τις τεράστιες κοινωνικές αντιθέσεις.

Tην ώρα που η ανεξέλεγκτη αστικοποίηση μαζί με τα μεγάλα μεταναστευτικά φεύγατα δημιουργούν τεράστια κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα στις μεγαλουπόλεις Δύσης και Ανατολής, η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας κρούει τον κάθισμα του κινδύνου. Σύμφωνα με τις στατιστικές, το μέλλον διαγράφεται εφαμάτικό: έως το 2050 το 75% του πληθυσμού της Γης θα ζει στις πόλεις, με χαρακτηριστικό παράδειγμα το Λάργος της Νιγηρίας όπου ήδη από το 2015 αναμένεται να καταφθάνουν 67 νέοι κάτοικοι ανά ώρα. Σύμφωνα με αρχιτεκτονικής στο δήμο του Λονδίνου, καθηγητής πολεοδομίας και αρχιτεκτονικής στο London School of Economics ωλά και επιμελητής δεκάδων εκθέσεων αρχιτεκτονικής ανά τον κόσμο, ο βρετανός επίτροπος της δεκατης Μπιενάλε Ρίτσαρντ Μπέργετ μιλά στο «7» για την επιτακτική ανάγκη υιοθέτησης ενέργειας δημοκρατικού μοντέλου οικιστικής ανάπτυξης:

— Το θέμα της φετινής δεκανίου έκθεσης αρχιτεκτονικής στη Βενετία είναι «Πόλεις. Αρχιτεκτονική και κοινωνία». Εχει τη δύναμη η αρχιτεκτονική να επιφέρει ουσιαστικές αλλαγές στον κοινωνικό ιστό τόσο πυκνοδομημένων πόλεων όπως το Σάο Πάολο, το Κάρο ή η Μαρούκα;

«Θεωρώ ότι η φετινή Μπιενάλε είναι η πιο ρεαλιστική έκθεση αρχιτεκτονικής που έγινε ποτέ στη Βενετία. Το ενδιαφέρον μας έχει επικεντρωθεί σε δεκαέξι μητρόπολεις που γνωρίζουν σημαντικές αλλαγές στον πληθυσμακό ή οικιστικό τομέα τους τα τελευταία χρόνια. Σας αναφέρω ενδεικτικά τις παραγκουπόλεις στο Καράκας ο πληθυσμός των οποίων αυξάνεται με ιδιαίτερης ρυθμούς. Πρόκειται για ένα μη δημοκρατικό μοντέλο ανάπτυξης. Σε πόλεις όπως το Γιοχάνεσμποργκ οι νέες κατοικίες οχυρώνονται πάνω από ψηλά τείχη και πύλες αιφαλείας. Δημοκρατία είναι για μένα το μοντέλο ανάπτυξης πόλεων όπως η Βενεζελόνη ή το Λονδίνο, δύο παρά τις σημαντικές οικιστικές μεταβολές, η αρχιτεκτονική μορφή δεν αποτελεί διακριτικό γνώρισμα της κοινωνικής τάξης και οι μειονότητες αφομούνται χωρίς να γκετοποιούνται. Σκοπός της έκθεσης δεν είναι η απλή καταγραφή των διαφόρων μοντέλων αλλά η ουσιαστική ανάλυση των τι συμβαίνει στις πόλεις που έχουν επιλεγεί, προκαλώντας έναν ανοιχτό δημόσιο διάλογο».

Ζητείται ελεύθερος χώρος

— Θα μας δώσετε ένα παραδείγμα μιας πρόσφατης αρχιτεκτονικής πρότασης που άλλαξε δραστικά τη ζωή των κατοίκων;

«Στην καρδιά του ιστορικού κέντρου του Καΐρου, μία από τις πλέον πυκνοκατοικημένες πόλεις στον κόσμο όπου οι άνθρωποι ζουν στοιβαγμένοι και ο ελεύθερος χώρος που αντιποιούχε στον καθένα είναι δύο μία... καρέκλα, δημιουργήθηκε το πάρκο Αλ-Αζάρ. Αποτελεί για μένα ένα αρχιτεκτονικό μανιφέστο λόγω της ενδιάμεσης θέσης που κατέχει, ως κομμάτι των περιβύλλων αλλά και ως τμήμα του κοινωνικού ιστού. Στην άλλη άκρη της Γης, στο Σάο Πάολο, την πόλη των 16 εκατομμυρίων κατοίκων και των έξι εκατομμυρίων αυτοκινήτων, τα σχολεία λειτουργούν με ζώνες καθώς αιδονοτάν να καλύψουν τις ανάγκες όλων των παιδιών. Σκεφτείτε ότι εκείνα τα οποία πργκίνουν σχολείο για τέσσερις ώρες το πρωί, έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να εμπλακούν σε σημμορφίες στην υπόλοιπη διάρκεια της μέρας. Τα νέα σχολεία που σχεδιάστηκαν από ταλαντούχους αρχιτέκτονες στο κέντρο των παραγκουπόλεων διαθέτουν βιοθητικούς χώρους που μένουν στη διάθεση των μαθητών ως αργά το βράδυ και τα Σαββατοκύριακα, με αποτέλεσμα τα κρούσματα βίας στις γειτονιές αυτές να μειωθούν σημαντικά. Το Καράκας, την πόλη με τον μεγαλύτερο δείκτη εγκληματικότητας στον κόσμο, από τη στιγμή που άρχισε να λειτουργεί το «κάθετο γηγενάστιο» στην καρδιά του Πετάρε, της μεγαλύτερης παραγκουπόλης της Βενεζουέλας, το ποσοστό της εγκληματικής μειώθηκε κατά 30%. Η φετινή Μπιενάλε σημειώνει στην ανάδεξη αυτών α-

χρισίων των ισχυρών δεσμών της αρχιτεκτονικής με την κοινωνία».

— Στην Ευρώπη κατηγορούμε, ωστόσο, συχνά τους διάσπορους αρχιτέκτονες για αισθητισμό και αυθαίρετες επιλογές...

«Εμείς προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε την αρχιτεκτονική σφραγίδα και δήλων μας αισθητική πράξη δημιουργίας. Θέλουμε να δεξιούμε όπι σήμερα, πον σχεδόν ο μισός πληθυσμός της Γης ζει σε πόλεις, αποτελεί επιτακτική ανάγκη να προχωρήσουμε σε δημοκρατικά έργα και όχι σε καλαίσθητα «αντικείμενα» που επιτυπωτίζουν στις σελίδες των περιοδικών αλλά έχουν περιορισμένη μεταφορική δύναμη στο κοινωνικό σύνολο. Βέβαια, το να χτίζει κανές ένα διμορφό κτίριο σ' ένα άσχημο περιβάλλον έχει θετικό αποτέλεσμα και τονώνει το ηθικό των κατοίκων. Άλλα δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να αντιμετωπίσουμε την αρχιτεκτονική μόνο από την αισθητική της πλευρά».

— Υπάρχουν διαφορές σήμερα μεταξύ του δυτικού και του ασιατικού;

«Το μοντέρνο είναι ομοιογενές. Το αρχιτεκτονικό τοπίο διαφοροποιείται από ή περιφρό, αλλά λα ταινιά ζητήματα της αρχιτεκτονικής και της πολεοδομίας παραμένουν ίδια, είτε μίλαμε για την Καλκούτα είτε για μια πόλη με τόσο μολυσμένη απικούφαδα όπως το Λος Αντζελες όπου το 80% των κατοίκων της μετακινούνται καθημερινά με αυτοκίνητο... Η Σαγκάν, μία από τις πόλεις με την μεγαλύτερη ανάπτυξη στον κόσμο, δεν διαφέρει ουσιαστικά από τις δυτικές μητροπόλεις. Κι αυτό είναι ανησυχητικό, γιατί η δράση πρέπει να είναι διαφορετική. Δυστυχώς, δεν πήραμε κανένα μάθημα από την αρχηγική επίδραση του γνωστού ως αμερικανικού μοντέλου δύνητος που κυριαρχεί πλέον παντού, των ψηλών δηλαδή κτιρίων που περιστοιχίζονται με αυτοκίνητα στη μέση του πουθενά».

— Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε σήμερα στον οικουμενικό πάγκο της Μπιενάλε του 2012;

«Μέσα στα επόμενα δεκαέτες χρόνια περιμένουμε στο Λονδίνο περίπου 800.000 νέους κατοίκους, πολλοί από τους οποίους έρχονται για τη διοργάνωση της Ολυμπιαδάς. Υποχρεώσαμε, λοιπόν, τόσο τον ιδιωτικό όσο και το δημόσιο τομέα να εκπενδύσει στο κέντρο της πόλης ανακανιστός εγκαταλευμένες αποθήκες, βιομηχανίες και σταθμούς τρένων. Το πλημμύρησε βέβαια ένα πιο πυκνοκατοικημένο κέντρο, με πιο ψηλά κτίρια, αλλά από την άλλη θεωρώντας ότι η πόλη θα αποκτήσει έπισημα μεγαλύτερες αντοχές στο μέλλον. Εντάσσεται στο Λονδίνο είναι το κυκλοφοριακό. Ακολούθωνται το παραδείγμα της Σιγκαπούρης, επιβάλλει πόρο 12 ευρώ σε διοίκηση που μπαίνουν στο κέντρο με αυτοκίνητο χωρίς να είναι μόνιμοι κάτοικοι του. Μειώσαμε ετοι κατά 20% τον αριθμό των εισεχόμενων αυτοκινήτων. Από την άλλη, με τα έσοδα από τους φόρους καταφέρουμε να διπλασιάσουμε σε τέσσερα χρόνια το αριθμό των λεωφορεών και κατά συνέπεια των ανθρώπων που μετακινούνται με αυτές, αλλάζοντας το πρόφιλ μας πόλης που απειλούνται να πνιγεί στα αυτοκίνητα».

— Θα μπορούσατε να μας πείτε τη γνώμη σας για την ελληνική συμμετοχή στην Μπιενάλε;

«Το «Αρχιπέλαγος» αποτελεί μία από τις πιο αρροδόκητες εθνικές συμμετοχές φέτος στη Βενετία. Η σύλληψη της έννοιας του αρχιπελάγους ως μιας μεγαλούπολης στη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών είναι ερεθιστική γιατί προσδιορίζει στην ουδία ένα ιδιαίτερο φαινόμενο των καιρών: τη μετακίνηση σε ορθούμενο χρονικό διάστημα. Το ελληνικό περίπτερο αποτελεί ένα από τα πιο ενδιαφέροντα αιτήσεις της Μπιενάλε».

• Η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής στη Βενετία συνεχίζεται ώς τις 19 Νοεμβρίου.